Budgetunderlag 2020-2022

Kungl. Musikhögskolan

BESLUT 2019-02-15
Dnr 18/782
Högskolestyrelsen
Nina Cajhamre
Planeringschef

Omslag:
Foto: Mira Åkerman

Budgetunderlag för Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

I enlighet med 1 kap, 3–4 § § i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag ska förvaltningsmyndigheterna årligen upprätta och till regeringen inlämna årsredovisning och budgetunderlag, för att möjliggöra regeringens uppföljning, budgetering och prövning av myndigheterna. Nedanstående budgetunderlag för Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH) följer de direktiv som fastställts av regeringen den 11 november 2018.

Beslut att inge detta underlag har fattats av styrelsen för Kungl. Musikhögskolan i Stockholm efter föredragning av högskoledirektör Peter Liljenstolpe och planeringschef Nina Cajhamre.

I styrelsens beslut har deltagit Ingela Lindh, ordförande, Cecilia Rydinger Alin, rektor, samt ledamöterna Gun-Britt Gustafsson, Mattias Hansson, Alfons Karabuda, Lena Nordholm, Peter Norman, Björg Ollén, Linda Portnoff, Fredrik Ullén och Helena Wessman, Mats Widlund samt studentrepresentanterna Anna Martinsson, Kajsa Nilsson och Lovisa Örtengren.

Närvarande därutöver var sekreteraren Charlotte Göransson, samt representant för personalorganisationen OFR-LF: Johanna Roll, SACO: Erik Lanninger, ST: Vladimir Spasic.

Inledning

Kungl. Musikhögskolan – KMH är landets enda fristående musikhögskola och intar en ställning som nationellt ledande och internationellt framstående i att utbilda, utveckla och förmedla musik som kunskapsområde och konstnärligt uttryck. KMH är därmed den främsta och största enskilda aktören att försörja det framgångsrika svenska musiklivet med musiker, musiklärare och upphovspersoner.

Ett tydligt kvitto på den höga kompetensnivån hos både studenter och anställda är att KMH 2018 rankades på elfte plats i QS World University Rankings ranking över de hundra främsta universiteten i världen som verkar inom ”performing arts”[1]. Detta innebär att KMH, tillsammans med Karolinska institutet, är det svenska lärosäte som är högst rankat inom sitt ämnesområde.

Sedan hösten 2016 bedriver KMH sin verksamhet i ett centralt beläget campus som ligger i absolut framkant vad gäller teknik, akustik och andra stödfunktioner för musikutbildning och musikforskning i världsklass.

Den höga nivån på studenternas färdigheter betyder att söktrycket till KMH:s utbildningar alltjämt är högt och stabilt. Kombinationen av det breda och djupa utbildningsutbudet och de nya lokalerna attraherar studenter såväl nationellt som internationellt.

KMH tar ett ansvar för att säkerställa en kvalitetssäkrad och examensgivande ämneslärarutbildning i musik med sikte på att ge kompetenser inom såväl grundskola, gymnasieskola som andra undervisningsformer i musik. KMH kan genom sin lärarutbildning på ett positivt sätt aktivt bidra till de samhällsutmaningar som idag utgörs av integrations- och segregationsproblematik och önskar en höjning av takbelopppet för lärarutbildning med 3 mkr.

Vid KMH bedrivs forskning i musik på såväl konstnärlig som vetenskaplig grund samt utbildning på forskarnivå, i samarbete med andra lärosäten. Musik är ett stort forskningsområde, som har bäring på en rad andra ämnen såsom hälsa, teknik och ekonomi. KMH har ingått strategiska och långsiktiga samarbeten med andra lärosäten kring forskning i musik som konstnärlig gestaltning, musik och teknik, musik och hälsa, musikpedagogik och musik och entreprenörskap.

För att förstärka forskningsmiljön vid högskolan anhåller KMH om att regeringen tillför 15 mkr så att nivån på KMH:s forskningsanslag motsvarar nivån på andra branschhögskolor.

KMH har, i syfte att omhänderta studenters och anställdas innovationsidéer, startat ett innovationskontor. Detta är en naturlig följd av regeringens uttalanden och satsningar genom propositioner på samverkan och tillgängliggörande av forskningsresultat och ligger helt i linje med KMH:s uttalade ambition att, genom nyetablering i nya lokaler med unik infrastruktur i centrala Stockholm, vara ett framstående internationellt centrum för musik. KMH anhåller därför om att regeringen tillskjuter 1 mkr för finansiering av rådgivare till KMH:s innovationskontor samt 1 mkr till KTH:s innovationskontor för ett riktat rådgivningsstöd till KMH.

Slutligen vill KMH uppmärksamma regeringen på det faktum att de höga lokalkostnaderna i Stockholm slår hårt mot studenternas undervisning. KMH hemställer om att regeringen genom fördelningen av resurser minskar verkningarna av hyreskostnaderna i Stockholm så att inte studenter i Stockholm missgynnas i förhållande till övriga landet.

1 https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2017/performing-arts

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildningens inriktning

KMH anordnar utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom folkmusik, jazz (inkl. rock/pop), klassisk musik, dirigering, komposition samt musik- och medieproduktion. KMH anordnar även musiklärarutbildning samt utbildning på avancerad nivå inom musikpedagogik och musikterapi. Dessutom organiserar KMH utbildning på forskarnivå på såväl vetenskaplig som konstnärlig grund i samarbete med Lunds universitet och KTH i och med att KMH i dagsläget inte har egen examensrätt.

KMH:s campus invigdes höstterminen 2016 och sticker fortfarande ut som ett campus i världsklass vad gäller högre musikutbilning. Den höga nivån på teknik, akustik, konsertproduktion och inspelningsmöjligheter stärker utbildningen på många plan.

Engagemanget från lärare, studenter och övrig personal är påtagligt och tillsammans bidrar alla dessa grupper till en mycket stark utbildningsmiljö. 2018 erbjöd KMH fler konserter till allmänheten än någonsin tidigare. Dessa konserter är alla på olika sätt en del av utbildningen. KMH erbjuder således allmänheten att utgöra en viktig del av studenternas utbildning, för att på så sätt både stärka utbildningen i sig och även erbjuda det omgivande samhället att bli en del av den samma. I och med att konserterna i stort sett alltid är fullsatta skapas en utbildningsmiljö med stort inslag av ”skarpt läge” där både studenter och lärare ständigt påminns om den betydande kraft i samhället som musik och musiklyssning innebär för såväl professionella aktörer, som mer passiva lyssnare.

Studenternas efterfrågan

KMH:s utbildningar har mycket högt söktryck. Kunskapen om KMH:s utbildningar och KMH:s lärarkompetens är väl känd bland unga med ambition att utveckla sin musikaliska förmåga. I regel har KMH:s studenter kompletterat sin grundskole- och gymnasieutbildning i musik med studier vid sidan om det ordinarie skolsystemet. Unga musiker med ambitioner att studera på KMH har således ofta studerat musik på någon folkhögskola och i kombination med detta och under lång tid dessförinnan ordnat med privat undervisning. En sådan motsvarighet till förutbildning står knappast att finna till andra utbildningsprogram med högt söktryck såsom exempelvis läkarprogrammet. Här skiljer sig således KMH från andra lärosäten och det är utan tvekan så att konkurrensen om utbildningsplatserna vid KMH kräver omfattande förberedelser för att en ung musiker ens kan komma ifråga för att bli antagen.

Som en konsekvens härav befinner sig KMH:s studenter på en mycket hög konstnärlig nivå redan som nyantagna på högskolan och det blir således missvisande att använda högskoleförfattningarnas term ”nybörjare” om denna grupp. KMH:s studenter har inte sällan en artistisk karriär i gång och driver olika musikföretag redan under sin studietid, ett känt faktum som stärker bilden av KMH:s attraktionskraft.

Arbetsmarknadens behov: Sverige behöver fler musiklärare.

KMH anhåller om utökning av takbeloppet med 3 miljoner kronor för lärarutbildningarna.

Studenternas efterfrågan motsvaras i hög grad av arbetsmarknadens behov. Inte minst har Sverige behov av fler musiklärare.

I en rapport från Skolverket[2] påvisas ett stort behov av examinerade lärare i musik, både inom årskurs 7–9 och inom gymnasieskolan. Under perioden 2015–2029 beräknas behovet av antalet examinerade ämneslärare i musik inom årskurs 7–9 uppgå till närmare 2400 personer. Rapporten har inte tagit hänsyn till hur behovet av lärare ser ut inom andra utbildningsformer likt den kommunala musik- och kulturskolan. Hade man gjort det skulle detta antal öka. Genom kontakter med KMH:s alumner och i dialog med Kulturskolerådet har KMH kunskap om att en vanlig anställningsform för deltidsarbetande musiker är att kombinera sitt musikerskap med tjänst både inom kommunal musikskola och gymnasieskolans program.

Efterfrågan på musiklärare hänger också ihop med arbetsmarknadens behov i övrigt. Här har Tillväxtverket och Musiksverige i ett gemensamt projekt visat att Sveriges musikbransch har en omsättning motsvarande ca tre procent av Sveriges BNP. Branschens aktörer räknar med att växa med drygt fem procent per år de kommande fem åren, enligt egna skattningar (Tillväxtverket, Rapport 0143 Rev A). Det är med välutbildade musiklärare som Sveriges starka internationella framgångar inom musikbranschen startar.

KMH:s ambition är att ta ett nationellt ansvar för att säkerställa en kvalitetssäkrad, examensgivande, ämneslärarutbildning i musik med sikte på att ge kompetenser inom såväl grundskola, gymnasieskola som andra undervisningsformer i musik. Här ser KMH stor potential i att stärka Kulturskolans kompetensförsörjning genom att KMH med ett justerat och utökat uppdrag i högre grad kan utbilda även för Kulturskolans verksamhet. Inom ramen för dagens ämneslärarexamen finns förvisso inget sådant uppdrag, men KMH menar att en ämneslärarexamen i musik är en god grund att stå på för lärare även inom kulturskolan.

Ett ytterligare skäl till att utöka omfattningen på lärarutbildningen inom musik gäller social och etnisk integration. Här vill KMH spela en aktiv roll och bidra till samhällsbygget.

KMH har därför initierat ett externt finansierat projekt – *Libravoice* – med KMH:s lärarutbildning som bas. Genom *Libravoice* samverkar KMH med grundskolor på Järvafältet. KMH bidrar med kompetens inom dels musikpedagogisk forskning dels musikpedagogisk praktik samt certifierar utvecklingsarbetet med musik på grundskolorna. Projektet har tre effektmål:

- genom musik stärka integrationen i samhället i allmänhet och i segregerade områden i synnerhet,
- ytterligare öka KMH:s samverkan med det omgivande samhället, samt
- driva på utvecklingen för en breddad rekrytering till KMH:s musiker- och musiklärarutbildningar.

Det finns goda skäl för att använda just musik och musikaktivteter till att skapa mötesplatser för olika kulturer och med olika socioekonomiska förutsättningar: Med musiken i centrum skapas möjligheter till kulturöverbryggande aktiviteter där musiken utgör motorn i en positiv förändring.

Inom *Libravoice* arbetar KMH för att genom musik och musikaliska samarbeten högskola och grundskola emellan skapa bättre förutsättningar för ett mer lustfyllt lärande, större inkludering samt att skapa goda förutsättningar för en bättre start i livet för barn i segregerade områden.

KMH är övertygad om att projektet på detta sätt ska utgöra ett gott fundament för KMH:s vidare arbete med breddad rekrytering.

Libravoice är i dagsläget finansierat enbart av privata aktörer.

KMH anhåller därför om att regeringen, i enlighet med det konstaterade behovet av en utbyggd lärarutbildning och dess betydelse för breddad rekrytering och en lyckosam integration, beviljar ett utökat takbelopp om 3 mkr för ämneslärarutbildningen i musik.

2 (Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier, (U2014/4128/S), 2015).

Forskning inom musik adresserar centrala samhällsfrågor

KMH har etablerat viktiga och långsiktiga samarbeten kring forskning på musikområdet med andra lärosäten.

Forskning inom musikområdet adresserar och besvarar centrala samhällsfrågor och bidrar till att stärka Sverige som kunskapsnation.

Vid KMH bedrivs forskning i musik på såväl konstnärlig som vetenskaplig grund samt, i samarbete med andra lärosäten, utbildning på forskarnivå. Forskning inom musik adresserar centrala samhällsfrågor som:

- levandegörande och utveckling av kulturarvet,
- integration mellan olika kulturer och musikaliska uttryck,
- folkhälsa och äldrevård,
- teniska innovationer och digitalisering,
- musikalisk inlärning och barns rätt till kreativa utryck, samt
- mekanismer och logik som styr musikerskap och musikliv.

KMH har inlett byggandet av en forskningsmiljö som genom sin excellens ska motsvara KMH:s internationella renommé och som utgör centrum för interdisciplinär musikforskning i Sverige.

För att möjliggöra detta bygger KMH forskningsallianser med andra lärosäten, som har ett intresse för att utveckla sin egen verksamhet genom musik. Forskare verksamma vid KMH ska även vara en del av forskningsgemenskapen vid de lärosäten som KMH har samarbetsavtal med. Med mycket begränsade forskningsresurser satsar KMH strategiskt på forskning inom följande delområden:

- Musik som konstnärlig gestaltning
- Musikpedagogik
- Musik och hälsa
- Musik och teknik
- Musik och entreprenörskap

Musik som konstnärlig gestaltning

Inom KMH:s forskning om musik såsom konstnärlig gestaltning utvecklas kunskap om kvaliteter i musicerande och människors möten med musik samt nya musikaliska uttrycksformer, exempelvis genom utveckling av nya konsertformer och multimodala uttryck. Forskningen inom musik som konstnärlig gestaltning innefattar även interpretationsprocesser, komposition och skapande, improvisation, kreativitet, kognition och perception och ger därigenom förutsättningar för den framtida utvecklingen av musiken och musiklivet självt.

Pågående forskningsprojekt som bl.a. rör genreöverskridande improvisation, rörlig bild som musikaliskt uttryck och Folk Song Lab, utforskar nya former för interaktivt musikaliskt skapande i stunden och visar att forskning inom musikalisk gestaltning har avgörande betydelse för hälsa, kognitiv utveckling, livskvalitet och identitetsskapande.

För närvarande bedrivs också forskning på KMH som genom det gestaltande utforskar hur musiktraditioner utvecklas och förnyas. Att bättre förstå hur nyanländas musik och konstnärliga skapande kan samverka med befintliga musiktraditioner och konstnärliga skapandeprocesser bidrar till en hållbar social utveckling.

KMH har särskilt goda möjligheter att anta utmaningen med samhällets digitalisering genom kunskapsutveckling inom olika dimensioner i musik och musikupplevelse, att låta levande musik och akustiska, analoga musiktraditioner möta de nya digitala arenorna för musikskapande, samt att skapa utrymmen för musikalisk interaktivitet. Samtidigt innebär digitaliseringen av musiken en stor utmaning. Inspelad musik är lättillgänglig och ständigt närvarande genom förenklad musikdistribution och musikkonsumtion. En viktig uppgift för KMH:s forskning om musik som konstnärlig gestaltning är att visa på den levande musikens kvaliteter som estetisk upplevelse men också framhålla dimensionerna av socialt uttryck, som aktivitet, rörelse, rit och form för möten och kommunikation mellan människor.

KMH har sedan länge ett upparbetat institutionellt samarbete med Lunds universitet inom detta forskningsområde. KMH har fyra professorer och två lektorer som är forskningsaktiva inom detta område.

Musikpedagogik

Praktiknära forskning inom musikpedagogik har länge stått för den största delen av forskning vid KMH, och knyter bl.a. an till ämneslärarutbildningen i musik. Musikpedagogisk forskning undersöker musikaliskt lärande i alla åldrar, men utforskar även musikaliskt kunnande och expertis inom musikerskap. Dessutom inbegriper musikpedagogisk forskning bredare sociokulturella och psykologiska processer – bland annat hur musik berör och påverkar känslor, hur den formar världsbilder, och hur musiken spelar en roll i identitetsskapande och mänsklig samvaro.

Musikpedagogisk forskning fokuserar på högre musikutbildning och bidrar med kunskap om dess förhållande till det omgivande, snabbt förändrande samhället. Som exempel pågående studier om musikinstrumentens och digitaliseringens roller i tjugohundratalets högre musikutbildning, som belyser problemutvecklingen av pedagogiska strategier och verktyg.

KMH har, som musikhögskola, en viktig samhällelig uppgift i att värna kulturella traditioner. Samtidigt måste KMH genom musikpedagogisk forskning utvärdera och omvärdera tidigare utbildningsmodeller så att de förblir relevanta.

KMH avser, med framtida satsningar på detta område, förstärka såväl den musikpedagogiska forskningen i sig som att synliggöra, kritiskt granska och utveckla sina konstnärliga utbildningar och deras samhälleliga relevans.

Sedan 2012 har KMH ett nära samarbete med Lunds universitet inom musikpedagogik. KMH har nyligen gjort en internationell rekrytering av en professor i musikpedagogik. Därutöver ingår tre lektorer och fyra doktorander i forskningsmiljön vid KMH.

Musik och hälsa

Hälsofrågan är en av samhällets stora utmaningar. Här vill KMH, genom musikrelaterad forskning, bidra på ett för samhället betydande sätt både i egen regi, i samarbete med lärosäten som bedriver medicinsk forskning, samt tillsammans med andra samhällsaktörer som t.ex. offentliga och privata vårdgivare.

Forskning inom musik och hälsa samt musikterapi kan beskrivas som att med musik i fokus på ett mångsidigt sätt studera och utforska musikens möjlighet att främja människans hälsa och välbefinnande. Socialpsykologiska och evolutionära aspekter på musik har på senare år bidragit till ökad kunskap om förhållandet mellan musik och människans hälsa och välbefinnande. Kunskapen har vuxit fram tack vare att psykologiska, fysiologiska, kulturella och beteendemässiga effekter med betydelse för hälsa och välbefinnande har utforskats. Den forskning inom musik och hälsa och musikterapi som idag bedrivs och framledes ska bedrivas vid KMH är av såväl grundläggande karaktär som tillämpad sådan, där forskningsresultaten efterfrågas och omsätts i hälsofrämjande och behandlande insatser inom rehabilitering, demensvård, socialt arbete, habilitering och specialpedagogik.

KMH har sedan länge ett samarbete med Sophiahemmets högskola inom musik och hälsa (musikterapi). Därtill har, i och med rekryteringen av Sveriges första professor inom musik och hälsa, ett institutionellt samarbete med Karolinska institutet initierats. Under 2019 kommer det vid KMH att finnas en professor, en lektor samt en doktorand inom forskningsområdet.

Musik och teknik

Forskning inom teknikanvändning och teknikutveckling i konstnärligt skapande bidrar till viktig kunskap för formandet av ett hållbart digitalt samhälle. På KMH bedrivs idag forskning på området inom bl.a. ljud och rumslighet i samverkan med industrin, rörlig bild som musikaliskt uttryck, interaktiva notationssystem, samt utveckling av mjukvaror för musikproduktion till interaktiva medier.

Bland projekt som KMH driver inom musik och teknik, kan nämnas det externt stödda tvärvetenskapliga projektet MITIS, Musikalisk IT i Skolan, där musiklärandets behov möter ny AI-baserad teknologi för musiktolkning, i utveckling av nya digitala läromedel för förmedling av musikalisk literacitet i skolan.

KMH räknar med att ytterligare satsningar på gränssnittet musik och teknik kommer att stärka Sveriges konkurrenskraft bl.a. inom AR- och VR-området (augmented reality/förstärkt verklighet resp. virtuell verklighet), men även ha bäring på kultursektorn och upplevelseindustrin i stort.

Under 2018 har KMH tillsammans med KTH och ytterligare ett par lärosäten etablerades ett nära samarbete med KTH på temat konst, teknik och design. Därutöver pågår institutionella samarbeten eller samtal om att inleda sådana med bl.a. spel- och bilindustrin. Inom forskningsområdet verkar vid KMH en lektor och fyra industridoktorander. De senare är antagna till utbildning på forskarnivå vid KTH men verkar också som lärare vid KMH.

Musik och entreprenörskap

För att bygga upp forskningen kring musikers och musiklivets entreprenörskap, för att stärka forskningsanknytningen av KMH:s olika entreprenörskapskurser och för att tydligare knyta KMH:s innovationssystem till högskolans forskning och utbildning, har ett institutionellt samarbete inletts med Handelshögskolan i Stockholm.

Forskning inom musiklivets entreprenörskap belyser grundförutsättningarna för framgångsrikt musikentreprenörskap; att som musiker skapa sin egen arbetsmarknad samt möjligheterna för att sprida musik samt musikrelaterade tjänster och produkter. Detta innefattar hur strukturella och institutionella förhållanden, och särskilt förändringar i sådana, påverkar vad som är möjligt. Det inbegriper även insikter om människors sätt att tänka och bete sig, enskilt och i grupp samt konsten att anskaffa, samordna och använda resurser.

I syfte att få en gynnsam utveckling av såväl musikliv som musikbransch är det av vikt för KMH och för Sverige, med en av världens starkaste musikbranscher, att beforska vilka typer av resurser som används just i Sverige och hur dessa används.

Ökade resurser till forskning inom musik för en ökad konkurrenskraft för Sverige

För att förstärka forskningsmiljön vid högskolan anhåller KMH om att regeringen tillför ytterligare 15 miljoner kronor så att nivån på KMH:s forskningsanslag motsvarar nivån på andra branschhögskolors.

KMH vill med utökat basanslag för forskning aktivt skapa förändringar på jämställdhetsområdet inom musikforskning.

Trots tillskottet om 10 miljoner kronor i 2018 års regleringsbrev, vilket var en fördubbling av KMH:s forskningsanslag, är KMH:s anslag för forskning med sina 11 procent av omslutningen alltjämt det lägsta bland landets lärosäten. Det ska jämföras med andra speciallärosäten som har ett forskningsanslag som uppgår till ca 20–35 procent av det totala anslaget.

KMH menar att regeringen skulle kunna ta tillvara på potentialen hos den främsta företrädaren för utbildning och forskning inom musik i Sverige och samtidigt ett så högt rankat och internationellt framstående lärosäte, på ett annat sätt. I annat fall skulle regeringen inte heller ta tillvara potentialen hos den samhällsekonomiskt viktiga musikbranschen, som växer med ca fem–sex procent årligen (avsevärt mer än genomsnittet för näringslivet), som 2017 redovisade en beskattad intäkt på 10,7 miljarder kronor och som försörjer mer än 10.000 personer[3].

KMH understryker att högskolan systematiskt och i betydande omfattning missgynnats vid fördelningen av forskningsanslagen sedan högskolan blev statlig 1971. Detta rör inte endast basanslaget för forskning utan även fördelningen av forskningsrådsmedel och medel som fördelas på liknande sätt – till stor del beroende på att det funnits så få forskare som kunnat söka externa medel, varför de konkurrensutsatta medel som gått att söka från forskningsråden inte heller kunnat bidra till att procentuellt sett kunna öka KMH:s andel av forskningsmedlen.

KMH vill vidare understryka att det som skiljer KMH från övriga fristående högskolor med konstnärliga utbildningar är att vi bedriver forskning på såväl konstnärlig som vetenskaplig grund. KMH har därmed i praktiken varit uteslutna från möjligheterna att söka pengar från Riksbankens Jubileumsfond eller från Vetenskapsrådets Humanistisk-Samhällsvetenskapliga kommitté. Det är bara helt nyligen KMH fått tillgång till att söka medel från KK-stiftelsen.

De signaler som ges av den av regeringen tillsatta Styr- och resursutredningen är att den historiska fördelningen av forskningsanslagen inte ska förändras. För KMH är detta djupt problematiskt.

KMH är idag, tillsammans med KI, det högst rankade lärosätet i Sverige. Att då endast ha procentuellt hälften så höga forskningsanslag som KMH:s

3 Musikbranschen i siffror, statistik för 2009–2014, https://static1.squarespace.com/static/584ecd35725e2509ff6e669e/t/598afbe76f4ca31c8b33ce32/1502280689270/MusikbranschenISiffror_2014_webb.pdf; Musikbranschen i siffror: Statistik från musikåret 2017, https://statistik.musiksverige.org

närmaste högskolegranne GIH eller den nybildade SKH är inte rimligt. Särskilt inte när det krävs i sammanhanget mycket lite pengar för att korrigera detta.

KMH vidhåller därför att det vore rimligt att regeringen tillskjuter ytterligare 15 miljoner kronor till KMH:s basanslag för forskning.

Jämlikhets- och jämställdhetssträvanden inom utbildning och forskning

Ett område som KMH finner bekymmersamt är den påtagliga mansdominansen inom musiklivet; såväl inom KMH som inom branschen.

Detta återspeglas bl. a. i musikbranschens registrerade företag där VD-befattningar i dagsläget innehas av 82 procent av män och 18 procent av kvinnor. Bara cirka en tredjedel av styrelsepositionerna innehas av kvinnor.

En förändring av detta förhållande är en strategiskt viktig fråga för framtiden. KMH önskar att öka andelen kvinnor som är professorer, i linje med de uppställda rekryteringsmålen för professorer, samt att kunna fördela forskningsanslagen jämställt. Vid KMH är andelen kvinnor bland lärarna låg och den obalans som råder mellan kvinnor och män i lärarkåren tilltar ju längre upp i den meritokratiska hierarkin man kommer. Detta är sannolikt en effekt av rådande struktur i musikbranschen i sin helhet, men återspeglar också bilden inom universitets- och högskolesektorn.

Mot denna bakgrund är det särskilt viktigt för en högre utbildningsinstitution som KMH att arbeta med åtgärder som kan ändra denna obalans på lång sikt. Med ett ökat basanslag för forskning skulle möjligheterna att skapa positiva förändringar öka avsevärt. KMH avser att rekrytera seniora forskare inom musikområden, där det tydligt går att identifiera starka kandidater som är kvinnor.

Medel för att stödja musikinnovationssystemet

KMH anhåller om att regeringen tillskjuter 1 miljon kronor till KTH Innovation, för att möjliggöra ett riktat rådgivningsstöd till KMH:s innovationskontor.

KMH anhåller om att regeringen tillskjuter 1 miljon kronor för att möjliggöra för KMH att deltidsanställa rådgivare med specifik kompetens inom musikbranschen och upphovsrättsfrågor inom KMH:s innovationskontor anpassat för musikområdet.

Musikbranschen i Sverige går bra. Den svenska musikmarknaden omsatte 10,7 miljarder kronor 2016, vilket motsvarar en ökning på drygt sju procent jämfört med året innan. Den starka utvecklingen drevs dels av större intäkter från konserter och festivaler, som är det enskilt största intäktsområdet, och dels av den starka exporten, inte minst på det upphovsrättsliga området[4].

Musikbranschen har fortfarande en stabil tillväxt, men samtidigt måste man bevaka musikens mångfald och stötta de delar av musikyttringarna som inte har samma möjlighet på en bred kommersiell marknad. Musiksverige konstaterar i sin årsrapport för 2016 följande:

> *Samtidigt som intäktsutvecklingen är positiv kan det vara värt att påminna om den forskning som visar att de kreativa branschernas intäkter är koncentrerade till ett förhållandevis litet antal kommersiellt framgångsrika "hits". Det medför att det trots ökade intäkter på övergripande nivå ändå behövs satsningar, exempelvis från politiskt håll för att säkerställa överlevnaden av ett varierat utbud av mindre kommersiellt framgångsrik musik*[5].

Som tidigare beskrivits har de studenter som antas till KMH ofta dels en kompletterande förutbildning, dels en delvis påbörjad professionell karriär. Under utbildningstiden på KMH fördjupas konstnärligt uttryck, detta ofta i kombination med att studenterna registrerar egen firma eller driver bolag tillsammans med studiekamrater. Det så kallade "fria musiklivet" utgörs till stor del av egenföretagare, som består både av studenter i utbildning, men inte minst av alumner från KMH. Andelen alumner som kan söka ett jobb i vanlig bemärkelse är försumbar – det handlar om att etablera sig som egenföretagare inom musik.

KMH:s ambition är att vara den mest framåtblickande och progressiva miljön för högre utbildning och forskning inom musik i Sverige, på ett av Stockholms mest centrala lägen. Det är också tänkt att vara Stockholms och Sveriges främsta mötesplats för musiker, musikentreprenörer och musikinnovationer.

Intresset för svenska innovationer och svenskt entreprenörskap i allmänhet är för närvarande mycket stort i omvärlden. Internationella investerare samlas kring den svenska startup-scenen och följer med intresse de bolag som utvecklas inom ramarna för många av de inkubatorer som ofta finns kopplade till svenska högskolor och universitet. KMH avser ta vara på detta.

KMH tar ett stort ansvar för att Sverige ska behålla sin ledande position inom musikbranschen. I och med byggandet av KMH:s nya campus har högskolan stora möjligheter att utgöra en viktig nod för all sorts musik och dess etablering på musikmarknaden. Såvida KMH genom finansiellt stöd ges bättre förutsättningar för att utveckla rådgivning, nätverk och seminarieserier utanför ordinarie curricula, skulle Stockholm ytterligare stärka sin position som internationell musikstad och Sverige som ledande musiknation. KMH har i en särskild skrivelse (23 mars 2016) till Utbildningsdepartementet anhållit om att vi ska ges sådana förutsättnigar, men inte erhållit något svar.

KMH:s innovationskontor för tidiga innovationsskeden

I alla branscher som står inför utmaningar och förändringsprocesser, krävs både omvärldsbevakning, nätverk, goda råd och bra tajming. Alla goda idéer och resultat från KMH:s utbildning, forskning och utveckling är inte skalbara. Många av dessa befinner sig i så pass tidiga skeden till att bli framgångsrika produkter, tjänster eller metoder på marknaden vilket gör vägvalet svårt för entreprenören. Men även dessa innovationer behöver vårdas, genom rådgivning och planering av inom branschen erfarna personer.

KMH har inom ramen för samverkansuppgiften i blygsam skala startat ett innovationskontor, men ser

4 Musikbranschen i siffror Statistik från musikåret 2017; https://statistik.musiksverige.org

5 Musikbranschen i siffror Statistik från musikåret 2017; https://statistik.musiksverige.org

här att vi kan göra långt mycket mer under förutsättning att det finns statligt finansiellt intresse.

För att innovationskontoret ska lyckas med sina avsikter har KMH skrivit en avsiktsförklaring med KTH om ett nära samarbete avseende innovationsstödet, där tanken är att KTH Innovation ska stödja KMH med delar av den rådgivning som är tänkt att erbjudas inom KMH:s innovationskontor.

KTH har sedan tidigare fått särskilda medel från regeringen för att tillhandahålla innovationsstöd åt Mälardalens högskola, GIH och Handelshögskolan.

KMH anhåller därför om att regeringen tillskjuter 1 miljon kronor till KTH Innovation, för att möjliggöra att de erbjuder ett riktat och fokuserat rådgivningsstöd till KMH:s innovationskontor.

KMH anhåller också om att regeringen tillskjuter 1 miljon kronor för att möjliggöra för KMH att deltidsanställa rådgivare, med specifik kompetens inom musikbranschen och inom upphovsrättsfrågor vid KMH:s innovationskontor.

KMH har stora förhoppningar om att regeringen i år ställer sig bakom KMH:s ambition, som till syvende och sist handlar om att stödja studenter och alumner i att, efter avslutade studier, skapa sig ett arbete – inte söka det.

Lokalkostnader för lärosätena i Stockholm

KMH hemställer om att regeringen löser fördelningen av resurser för att minska verkningarna av hyreskostnaderna i Stockholm så att inte studenter i Stockholm missgynnas i förhållande till övriga landet

KMH/Undertecknade vill uppmärksamma regeringen på det faktum att de höga lokalkostnaderna i Stockholm slår hårt mot studenternas undervisning.

Stockholmsregionen är Sveriges ledande tillväxt-, kunskaps- och innovationsregion. Även om utbildningsnivån är högre än i riket i övrigt är tillgången på kompetent arbetskraft avgörande för Stockholmsregionens fortsatta förmåga till förnyelse och utvecklingskraft. Då Stockholm står för nästan en tredjedel av Sveriges BNP är det också avgörande för Sverige att Stockholmsregionen ges goda, och med andra delar av landet likvärdiga, förutsättningar att utvecklas på bästa sätt som kunskaps- och innovationsregion.

KMH har en genomsnittlig lokalhyra på 2 570 SEK per m2 LOA. Detta kan jämföras med lärosäten som ligger utanför Stockholmsområdet där den genomsnittliga lokalhyran kan vara hälften så hög. Som exempel kan nämnas Högskolan Väst som har en genomsnittlig lokalhyra på 1 313 SEK/m2[6].

Detta förhållande medför ojämlika och onödiga skillnader i förutsättningarna för landets lärosäten att verka och vars oundvikliga konsekvens är att studenter som bor och studerar i Stockholmsområdet får färre antal undervisningstimmar än i övriga landet.

Regeringen fogar över två verktyg för att råda bot på detta förhållande: Antingen justera ägardirektiven till Akademiska hus – den aktör som regeringen utsett att svara för universitets och högskolors lokalförsörjning – så att kravet på marknadsanpassning av hyror justeras. På det sättet skulle lokalkostnaderna kunna minska i Stockholmsområdet och anslagsmedel i högre grad kunna användas till undervisning.

Det andra verktyget regeringen förfogar över är att intäktsvägen justera ersättningsbeloppet för Stockholms lärosäten för att därmed skapa likvärdiga förutsättningar.

Vi förordar det senare alternativet, dels därför att man då skulle kunna ersätta även de icke statliga lärosäten i Stockholm som drivs i form av stiftelser och bolag, men som står för en helt nödvändig del av kompetensförsörjningen i Stockholmsregionen, dels för att man då även kan påverka förutsättningarna för de lärosäten som av olika skäl inte har Akademiska hus som huvudsaklig hyresvärd.

Vi har med stor förvåning kunnat konstaterat att den utredning som regeringen tillsatt rörande resursfördelning (U 2017:05 Styr- och resursutredningen (Strut)) – den tredje i ordningen som ska utreda frågan om resurstilldelning och resursfördelning till universitet och högskolor – valt att inte överhuvudtaget beröra denna fråga. (Utredningen menar sig inte ha mandat att göra det.)

Vi menar att det är anmärkningsvärt att utredningen i sitt arbete med en omprövning av nu gällande resursfördelning inom högskolesektorn, bortser från ett så uppenbart missförhållande och hemställer därför om att regeringen antingen genom ett tilläggsdirektiv till Styr- och resursutredningen eller inom regeringskansliet skyndsamt ser över hur man bäst löser denna fråga som missgynnar så många av Sveriges studenter.

6 Genomsnittlig lokalhyra för några av Stockholms lärosäten per m2 LOA: KI 3 020 SEK, KTH 2 624 SEK, KMH 2 570 SEK, SU 2 419, SH 2 099. Detta kan jämföras med t.ex. LTU 1 650 SEK, MIUN 1 709, UMU 1 809, LU 1 908, GU 1 578, HKR 1 504, BTH 1 314, HV 1 313. (källa: resp. lärosätes årsredovisning). Vid fem svenska lärosäten överstiger lokalkostnaderna 20% av de totala kostnaderna. De är alla Stockholmsbaserade: KMH, KKH, KF, SKH och HHS. Vid flertalet universitet och högskolor utanför Stockholmsregionen är denna siffra under eller strax över 10%.

Bedömning av lärosätets ekonomiska utveckling

De senaste sex åren, med undantag för 2016, har visat på årliga resultatförbättringar vilket är ett svar på det strategiska arbete som inleddes 2011. Den strategiska planen har varit att genom årliga överskott bygga upp ett myndighetskapital som en del i finansieringen av campusprojektet.

I enlighet med finansieringsplanen för KMH:s nya campus ska de ökade förbättringsutgifterna på annans fastighet i första hand täckas av donationsmedel, därefter av sparkrav inom vissa delar av verksamheten och i sista hand av myndighetskapital. Myndighetskapitalet uppgår vid 2018 års utgång till 59 121 tkr.

En ökning av högskolans externa intäkter är också en del av den strategiska planen för campusprojektet. Arbetet med att söka extern finansiering av infrastrukturen i de nybyggda konsertsalarna fortsätter och ett tillskott av donationsmedel skulle kunna skapa en mindre ansträngd ekonomi inför framtiden.

Oförbrukade bidragsmedel uppgår vid utgången av 2018 till 57 754 tkr. Merparten av de oförbrukade medlen består av inbetalade campusdonationer. Donationsmedlen förbrukas i takt med att avskrivningar för campusinvesteringar aktiveras vilket betyder att de oförbrukade bidragen kommer att minska i takt med investeringarnas ekonomiska livslängd.

Under 2018 har utbildningsutbudet omarbetats med ett särskilt fokus på att öka intresset för ämneslärarprogrammet. Förändringen av ämneslärarprogrammet innebar en minskning av antagna studenter till höstterminen 2018 men en ökning av antalet sökande väntas för kommande år. Vidare har KMH:s interna resursfördelningsmodell utvecklats i syfte att minska den överproduktion som byggts upp under de senaste åren. Förändringar i utbildningsutbud och resursfördelningsmodell resulterade i en underproduktion för 2018 som täcks av tidigare års överprodution. För kommande treårsperiod väntas produktionen balansera med uppdraget.

Det utökade basanslaget för forskning och utbildning på forskarnivå kommer att bidra till en ökad forskningsverksamhet men också till att utbildning på grund- och avancerad nivå inte behöver bära lika stor andel av gemensamma kostnader och lokalkostnader. Det utökade forskningsanslaget skapar på så vis utrymme för kvalitetsförstärkningar och forskningsanknytning inom utbildningen samtidigt som kvaliteten inom forskningen stärks.

Lokaler och lokalförsörjning

KMH:s nya campus uppskattas såväl av studenter som personal och omgivande samhälle. Akademiska Hus står som hyresvärd, men KMH finansierar den infrastruktur som krävs för att nå de högt ställda målen för de nya byggnaderna.

Såväl hyreskostnader som lokaltjänstkostnader har såsom KMH förutsett blivit avsevärt högre än i det gamla campus. Detsamma gäller avskrivningskostnaderna för förbättringsutgifter på annans fastighet, se vidare under avsnittet Investeringar i anläggningstillgångar. Beräkningar rörande lokalförsörjningen återfinns i tabell 6.

Med anledning av KMH:s ökade samverkan med det omgivande samhället samt behov av utrymme för utveckling av forskningsverksamheten har KMH uppdragit åt Akademiska Hus att inleda en förstudie av Hus 2 i det ursprungliga byggnadsprogrammet för Kv. Svea Artilleri.

Investeringar i anläggningstillgångar

KMH:s anläggningstillgångar utgörs till största del av förbättringsutgift på annans fastighet och dessa har ökat i samband med flytten till nya lokaler. En målsättning har varit att finansiera en så stor del av anläggningstillgångarna som möjligt med donationsmedel vilket skulle få en positiv inverkan på beräkningar rörande låneram. Under perioden för detta budgetunderlag kommer ca. 80 procent av avskrivningskostnader för anläggningstillgångar att finansieras av donationsmedel. Eftersom i stort sett alla lokal- och teknikinvesteringar i de nya undervisnings- och konsertsalarna är gjorda bedöms behovet av låneram endast för den löpande verksamheten.

Investeringsbehovet i anläggningstillgångar för den löpande verksamheten samt föreslag till låneram redovisas i tabell 4. Inga enskilda investeringar beräknas överstiga 20 mkr. KMH ser under perioden inget behov av kreditutrymme på räntekonto.

Tabell 1 Total budget

Total budget	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Verksamhetens intäkter					
Anslag[1]	177 593	180 424	182 767	184 843	184 843
Avgifter	6 118	6 000	6 000	6 000	6 000
Bidrag	15 260	13 900	12 400	9 500	8 100
Finansiella intäkter	529	600	500	500	500
Summa intäkter	**199 500**	**200 924**	**201 667**	**200 843**	**199 443**
Verksamhetens kostnader					
Personal	-109 511	-114 000	-116 500	-117 000	-118 000
Lokaler	-41 073	-41 500	-42 000	-42 500	-43 000
Drift/Övrigt	-25 517	-25 500	-26 000	-26 000	-26 000
Avskrivningar	-14 656	-15 500	-15 500	-15 000	-14 000
Finansiella kostnader	-345	-400	-300	-300	-300
Summa kostnader	**-191 103**	**-196 900**	**-200 300**	**-200 800**	**-201 300**
Verksamhetsutfall	8 397	4 024	1 367	43	-1 857
Transfereringar	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring/årets resultat	8 397	4 024	1 367	43	-1 857
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)[2]	59 121	63 145	64 512	64 555	63 698
Utgående oförbrukade bidrag	57 754	50 154	44 054	40 784	38 984

[1] Intäkterna av anslag ska motsvara summan av anslag i tabell 2 och 3.

[2] För stiftelsehögskolorna avses eget kapital och årets resultat.

Större förändringar mellan åren vad gäller budgeterade intäkter för avgifter respektive bidrag ska alltid kommenteras.

Tabell 2. Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr)	2018 Utfall	2019 Prognos	2020 Ber.	2021 Ber.	2022 Ber.
Verksamhetens intäkter					
Takbelopp[1]	131 513	133 169	135 206	137 010	137 010
Beräknad avräkning[2] (A)	131 513	133 169	135 206	137 010	137 010
Särskilda åtaganden (B)	26 891	27 219	27 219	27 219	27 219
Anslag (A+B)	157 806	160 388	162 425	164 229	164 229
Avgifter	5 989	6 000	6 000	6 000	6 000
Bidrag	11 985	10 900	9 400	6 500	5 100
Finansiella intäkter	487	540	450	450	450
Summa intäkter[3]	**176 267**	**177 828**	**178 275**	**177 179**	**175 779**
Verksamhetens kostnader					
Personal	-98848	-103 000	-103 000	-102 250	-103 000
Lokaler	-37785,45	-37 350	-37 800	38 250	38 700
Drift/Övrigt	-21 613	-22 950	-23 400	-23 400	-23 400
Avskrivningar	-14 500	-13 950	-13 950	-13 500	-12 600
Finansiella kostnader	-318	-360	-270	-270	-270
Summa kostnader	**-173 065**	**-177 610**	**-178 420**	**-177 670**	**-177 970**
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	3 202	218	-145	-491	-2 191

[1] Takbelopp enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1) i 2019 års prisnivå

[2] Beräknad avräkning av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå bland annat med hänsyn till ev. utnyttjande av tidigare uppkommet anslagssparande eller överproduktion, samt ev. decemberprestationer.

[3] Summering av anslag, avgifter, bidrag och finansiella intäkter.

Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå

Forskning och utbildning på forskarnivå (tkr)	2018 Utfall	2019 Prog	2020 Ber.	2021 Ber.	2022 Ber.
Verksamhetens intäkter					
Anslag[1]	19 787	20 036	20 342	20 614	20 614
Avgifter	129	0	0	0	0
Bidrag	3 275	3 000	3 000	3 000	3 000
Finansiella intäkter	42	60	50	50	50
Summa intäkter	**23 233**	**23 096**	**23 392**	**23 664**	**236 64**
Verksamhetens kostnader					
Personal	-10 662	-110 00	-13 500	-14 750	-15 000
Lokaler	-3 289	-4 150	-4 200	-4 250	-4 300
Drift/Övrigt	-3 553	-2 550	-2 600	-2 600	-2 600
Avskrivningar	-156	-1550	-1550	-1500	-1400
Finansiella kostnader	-27	-40	-30	-30	-30
Summa kostnader	**-17 687**	**-19 290**	**-21 880**	**-23 130**	**-23 330**
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	**5 546**	**3 806**	**1 512**	**534**	**334**

[1] Med anslag avses de medel som har anvisats myndigheten i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1) i 2019 års prisnivå

Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

Investeringar i anläggningstillgångar[1]	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
IB lån i Riksgäldskontoret	104 098	97 985	92 785	86 685	80 285
Beräknad nyupplåning	3 418	4 300	2 900	2 600	2 600
varav investeringar i immateriella anläggnings-tillgångar	0	0	0	0	0
Beräknad amortering	9 532	9 500	9 000	9 000	9 000
UB lån i Riksgäldkontoret	97 985	92 785	86 685	80 285	73 885
Maximalt utnyttjande av låneramen under året	99 597	95 097	90 597	87 497	87 497
Föreslagen låneram	**120 000**	**120 000**	**120 000**	**110 000**	**110 000**
Beräknad ränteutgift	-524	-491	-463	-431	-399
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	-0,3 %	-0,3 %	-0,3 %	-0,3 %	-0,3 %
Summa räntor och amorteringar	**9 008**	**9 009**	**8 537**	**8 569**	**8 601**
Maximalt utnyttjande av räntekontokrediten under året	0	0	0	0	0
Föreslagen räntekontokredit	0	0	0	0	0

[1] Enligt definition i 5 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Tabell 5 Lokalförsörjning

Redovisning av lokaler (mnkr)	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Area, kvm LOA (exkl. student- och gästforskarbostäder)					
- föregående års utgång	17 121	17 121	17 121	17 121	17 121
- ökning under året					
- minskning under året					
- vid årets utgång (A)	17 121	17 121	17 121	17 121	17 121
Förbättringsutgift på annans fastighet[1]	115	109	104	97	90
- nyinvesteringar	0	1	0	0	0
- avskrivningar	-6	-6	-7	-7	-5
Lokalhyra (exkl. student- och gästforskarbostäder) (B) [2]	37	38	38	38	38
Genomsnittlig hyra (kr/m2 LOA) 3	2 155	2 196	2 192	2 198	2 210
Sammanställning av lokalkostnader (exkl. student- och gäst-forskarbostäder)4 (C)	46	46	46	46	47
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA) [5]	2 663	2 661	2 676	2 697	2 718
Lärosätets totala kostnader (D)	191	-197	-200	-201	-201
Totala externa hyresintäkter	-4	-4	-4	-4	-4
Justerade totala kostnader (D2)	188	-201	-204	-204	-205
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader[6]	24%	-23%	-23%	-23%	-23%
Lokalkostnadens andel av justerade totala kostnader[7]	24%	-23%	-22%	-23%	-23%

[1] En redovisning ska lämnas av det totala utgående beloppet enligt balansräkningens balanspost. Vidare efterfrågas två specifika särredovisningar, nyinvesteringar och avskrivningar.

[2] Inklusive avtalade ersättningar vid avflyttning före viss tidpunkt, i fall då sådan beräknas ske, samt eventuella återställningskostnader vid avflyttning.

[3] Beräknas som B/A.

[4] Redovisas i enlighet med SUHF:s rekommendationer (REK 2014:1, 2015-10-26, dnr 14/069) om lokalkostnader vid universitet och högskolor i den del som avser sammanställning av lokalkostnader, se bilaga 2 till rekommendationerna.

[5] Beräknas som C/A.

[6] Beräknas som C/D.

[7] Beräknas som C/D2.

Tabell 6 Avgifter

Uppdragsverksamhet	**Intäkter**	**Kostnader**	**Resultat**	
2018	0	0	0	
varav tjänsteexport	0	0	0	
2019	0	0	0	
varav tjänsteexport	0	0	0	
2020	128 000	-128 000	0	
varav tjänsteexport	128 000	-128 000	0	
Offentligrättslig verksamhet	**Intäkter till inkomsttitel[1]**	**Intäkter som får disponeras**	**Kostnader**	**Resultat**
2018	-	-	-	-
2019	-	-	-	-
2020	-	-	-	-

[1] Intäkter som inte får disponeras

Avgiftsintäkter enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen (1992:191) ska inte redovisas.

Kungl. Musikhögskolan
i Stockholm
Royal College of Music
Valhallavägen 105
Box 27711
SE-115 91 Stockholm
Sweden

+46 8 16 18 00 Tel
www.kmh.se